

**Hanna Popowska-Taborska**

**Z językowych dziejów  
Słowiańszczyzny**

WARSZAWA 2004

## Spis treści

Od autorki .....	5
Bibliografia Hanny Popowskiej-Taborskiej .....	7
I. WCZESNE DZIEJE JĘZYKÓW SŁOWIAŃSKICH .....	41
Co wiemy o polszczyźnie epoki przedpiśmiennej? .....	41
Dawne podziały językowe zgermanizowanych terenów zachodniosłowiańskich .....	51
Dawne pogranicze językowe polsko-dolnołużyckie w świetle danych toponomastycznych .....	71
Na marginesie rozważań o nawiązaniach lużyckich w kresowych gwarach zachodniej Wielkopolski .....	79
O jednym z najstarszych podziałów dialektalnych północno-zachodniej Słowiańszczyzny .....	85
Połabszczyzna jako północno-zachodnia peryferia Słowiańszczyzny .....	91
Problem południowsłowiańskiej peryferii językowej w dociekaniach nad etnogenezą Słowian .....	107
Słowianie we wczesnym średniowieczu w świetle współczesnych ujęć językoznawczych .....	117
Słowiańszczyzna zachodnia i wschodnia w świetle zarysowujących się podziałów leksykalnych .....	125
Stopień użyteczności danych hydronimicznych w rozważaniach nad etnogenezą Słowian .....	133
Ślady etnonimów słowiańskich z elementem obcym w nazewnictwie polskim .....	143
Ślady kultury dawnych Słowian utrwalone w poszczególnych wyrazach słowiańskich .....	151
Utrwalone w języku ślady etnicznej wspólnoty Słowian .....	161
Wczesne dzieje języków lużyckich w świetle leksyki .....	167
Wczesne dzieje północno-zachodnich krańców Słowiańszczyzny w świetle faktów językowych .....	175
Z dawnych podziałów językowych Słowiańszczyzny. Słowiańska alternacja (j)e- : o- .....	183
Z dawnych podziałów Słowiańszczyzny (północnosłowiańskie <i>osika</i> – południowsłowiańskie <i>jasika</i> ) .....	187
Z rozważań na temat domniemyanych dawnych słowiańskich pogranicz językowych .....	199
Z rozważań nad leksykalnym zróżnicowaniem prasłowiańszczyzny .....	207

II. Z HISTORII BADAŃ I POLEMIK NAD ETNOGENEZĄ SŁOWIAN.....	217
Dociekania nad etnogenezą Słowian w latach 19 <sup>o</sup> 8–1939 .....	217
Dwa niepokojące wydarzenia na marginèsie dykusuji	
o etnogenezie Słowian .....	233
O domniemanym pochodzeniu Kaszubów .....	243
Prace językoznawców radzieckich nad etnogenezą Słowian	
po roku 1950 .....	253
Problematyka centrum i peryferii obszaru etnicznego	
w świetle archaizmów i innowacji dialektalnych.....	269
Problematyka etnogenetyczna w pracach Jana Safarewicza.....	279
Problematyka peryferii językowych w badaniach etnogenetycznych.....	285
Przydatność badań językowych do rekonstrukcji	
wczesnych dziejów Słowian .....	295
W dziesięć lat po opublikowaniu „Wczesnych dziejów Słowian”.....	307
Współczesne prace językoznawcze nad etnogenezą Słowian	
oraz zarysowujące się perspektywy badawcze .....	319
III. Z WARSZTATU ETYMOLOGA .....	331
Czy formę <i>proca</i> ‘labor’ uznać należy za wyłącznie łużycką?.....	331
Innowacja czy wpływy obcojęzyczne?.....	335
Językowe wykładniki opozycji <i>swoi</i> – <i>obcy</i> w procesie	
tworzenia etnicznej tożsamości.....	339
Kłopoty ze słowiańskim <i>upiozem</i> .....	347
Lechickie <i>jesiory</i> , <i>osiory</i> i ich bałtyckie odpowiedniki.....	353
Losy niektórych karpатыzmów w gwarach polskich.....	359
O <i>piaście</i> – <i>piaście</i> i <i>piastunie</i> .....	369
O polskim <i>wrzeciǫdzu</i> i jego północnosłowiańskich odpowiednikach.....	375
Od frazeologizmu do słowa jest tylko jeden krok.....	381
Polskie <i>olcha</i> , <i>olesie</i> , <i>jeleśnia</i> , <i>jeleśnik</i> i ich słowiańskie odpowiedniki.....	387
Ps. <i>sębrъ</i> ‘pobratymiec, krewniak, druh, towarzysz, współnik’ .....	399
<i>Schaby</i> czyli o ciągach zmian znaczeniowych.....	407
<i>Serb</i> i <i>sobaka</i> – dwa słowa służące jako argumenty	
w dociekaniach nad etnogenezą Słowian.....	411
Szlachetny rodowód polskiego <i>pędraka</i> .....	419
Ślady prasłowiańskiego <i>*podrugъ</i> w językach zachodniosłowiańskich.....	423
Wykaz skrótów literatury nieobjaśnionych bezpośrednio w artykułach.....	427
Skróty języków i dialektów .....	431
Skróty ogólne.....	432